

Regeringskansliet
Justitiedepartementet

**Betänkandet ”Ett säkert statligt ID-kort – med e-legitimation” (SOU
2019:14), Ju2019/01281/L4**

Syftet med förslagen är i enlighet med direktiven till utredningen att minska det ökande antalet bedrägerier som begås med hjälp av förfalskade identitetshandlingar. Enligt kammarrättens mening finns det inte tillräckligt stöd för slutsatsen att förslagen kan förväntas medföra någon sådan minskning av betydelse. I betänkandet redogörs visserligen för material, bl.a. en rapport från Brottsförebyggande rådet, som indikerar att bedrägerier begångna med hjälp av förfalskade identitetshandlingar är relativt vanligt förekommande och har ökat den senaste tiden. Samtidigt konstateras dock att det inte finns någon statistik som visar i hur många fall identitetshandlingar används för att begå brott.

Utredningens förslag blir direkt tillämpliga endast för en mycket begränsad del av användningsområdet för identitetshandlingar (utfärdande av pass, statliga identitetshandlingar och situationer som omfattas av lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism). Det föreslås inte några bestämmelser om vilka handlingar som ska kunna användas för identifiering vid t.ex. utlämnande av paket, vilket är en typsituation för de bedrägerier som man med förslagen avser att komma åt. Eftersom förslagen inte säkerställer att exempelvis postombud begränsar antalet godtagna identitetshandlingar finns det en risk att förslagen blir ineffektiva och inte uppnår sitt syfte.

Om förslagen genomförs kommer de att medföra ökade kostnader för enskilda och en utökad behandling av personuppgifter av integritetskänsligt slag. Omställningskostnader för det allmänna kan också förutses.

Kammarrätten anser sammanfattningsvis att det finns anledning att ifrågasätta om nyttan av förslagen kan förväntas vara så stor att den rättfärdigar de negativa konsekvenserna.

De särskilda bestämmelser som föreslås gälla för personer som inte kan ta sig till den utfärdande myndigheten är enligt kammarrättens mening inte ägnade att minska bedrägeribrottsligheten (3 kap. 4 § och 9 § samt 4 kap. 1 § i förslaget till lag om statliga identitetshandlingar). Den personliga inställelsen är – som anförs i betänkandet – central för säkerheten i utfärdandet. Enligt förslaget ska skriftligt intyg om förhinder från den som ansvarar för sökandens vård eller omsorg accepteras (3 kap. 4 § andra stycket). Det framgår att förslaget i den delen avser sökande som vårdas i hemmet, men det framgår inte närmare vem som i en sådan situation ska anses ansvara för vården eller omsorgen. Det är inte alltid som det går att identifiera någon ansvarig vårdinrättning när en person vårdas i hemmet. Denna oklarhet i bestämmelsen riskerar att leda till att intyg från personer som inte är oberoende eller som felaktigt utger sig för att ansvara för någons vård eller omsorg godtas. De alternativa lösningar som diskuteras i betänkandet (s. 233 f.) bör enligt kammarrättens mening övervägas ytterligare även om vissa merkostnader kan följa. Om slutsatsen trots allt blir att det ska finnas möjlighet till undantag från huvudprincipen om personlig inställelse bör förhinder styrkas på annat sätt, t.ex. genom läkarintyg.

I punkten 5 i övergångsbestämmelserna till lagen om statliga identitetshandlingar föreslås att ärenden som inletts före ikraftträdandet men som ännu inte har avgjorts ska handläggas enligt äldre föreskrifter. Äldre föreskrifter bör även tillämpas om beslut i sådana ärenden överklagas till domstol, vilket kan klargöras genom att orden *men som ännu inte har avgjorts* tas bort.

Detta yttrande har beslutats av kammarrättslagmannen Gertrud Forkman, kammarrättsrådet Lennart Berglund och tf. kammarrättsassessorn Tobias Andersson, föredragande.

Gertrud Forkman

Tobias Andersson